KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 14.12.2020 r.
COM(2020) 799 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Sprawozdanie dotyczące pozwoleń na wywóz udzielonych w 2019 r. zgodnie z rozporządzeniem w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania

1. Wprowadzenie

Rozporządzenie (UE) 2019/125 w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania[1] („rozporządzenie"), ma na celu z jednej strony zapobieganie stosowaniu kary śmierci, a z drugiej – stosowaniu tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania w państwach spoza UE. W rozporządzeniu tym dzieli się towary w zależności od tego, czy:

- nierozerwalnie wiążą się one z nadużyciami i w ogóle nie powinny być przedmiotem handlu (załącznik II); lub
- mogą mieć zgodne z prawem zastosowania, tak jak sprzęt służący do egzekwowania prawa (załącznik III) lub towary o zastosowaniu leczniczym (załącznik IV).

Handel takimi towarami podlega pewnym ograniczeniom.

Art. 26 ust. 3 rozporządzenia stanowi, że państwa członkowskie mają obowiązek sporządzać publiczne roczne sprawozdanie z działalności. Sprawozdanie takie musi zawierać informacje o liczbie otrzymanych wniosków, towarach i krajach, których dotyczyły wnioski, oraz o decyzjach podjętych w ich sprawie. Art. 26 ust. 4 stanowi, że Komisja ma obowiązek sporządzać roczne sprawozdanie obejmujące roczne sprawozdania z działalności opublikowane przez państwa członkowskie. To sprawozdanie musi zostać udostępnione publicznie.

W niniejszym sprawozdaniu Komisja przedstawiła informacje na temat działań podjętych w 2019 r.[2] przez państwa członkowskie w obszarze wydawania pozwoleń na wywóz towarów, które mogłyby być użyte w celu stosowania tortur lub wykonywania kary śmierci w 2019 r.

Wszystkie państwa członkowskie przekazały informacje na temat liczby pozwoleń na wywóz, których udzielono lub których udzielenia odmówiono na podstawie art. 11 ust. 1 i art. 16 ust. 1, oraz na temat odnośnych towarów i państw przeznaczenia. W większości przypadków właściwe organy w państwach członkowskich przekazały również informacje na temat liczby lub ilości towarów objętych pozwoleniami na wywóz oraz o kategorii użytkowników końcowych, którym towary te zostały dostarczone.

1 Dz.U. L 30 z 31.1.2019, s. 1.

2 Niniejsze sprawozdanie nie zawiera informacji na temat sposobu korzystania przez eksporterów z generalnego unijnego pozwolenia na wywóz do celów wywozu towarów wymienionych w załączniku IV (załącznik V do rozporządzenia (UE) 2019/125).

Pozwolenia wydawane na podstawie rozporządzenia (UE) 2019/125

Zgodnie z przepisami art. 11 ust. 1 i art. 16 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/125 wymagane jest uzyskanie pozwolenia na wywóz[3] towarów wymienionych w załączniku III art. 11 ust. 1 i załączniku IV art. 16 ust. 1.

Załącznik III zawiera wykaz niektórych towarów, które mogłyby być użyte w celu stosowania tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania. Towary wymienione w załączniku III podzielone są na następujące kategorie: towary zaprojektowane do krępowania ludzi; broń i urządzenia zaprojektowane do celów tłumienia zamieszek lub samoobrony; oraz broń i sprzęt rozprowadzające obezwładniające lub drażniące substancje chemiczne przeznaczone do tłumienia zamieszek lub samoobrony i określone substancje powiązane.

Załącznik IV zawiera wykaz niektórych substancji chemicznych, które mogą być użyte do przeprowadzania egzekucji poprzez podanie śmiertelnego zastrzyku.

Poza przypadkami zastosowania generalnego unijnego pozwolenia na wywóz, o którym mowa w załączniku V, w odniesieniu do wywozu towarów wymienionych w załączniku IV należy uzyskać pozwolenie na wywóz od właściwych organów w odpowiednim państwie członkowskim, wymienionych w załączniku I.

Wywozu do miejsc przeznaczenia wymienionych w generalnym unijnym pozwoleniu na wywóz można z reguły dokonać bez uzyskania od państwa członkowskiego pozwolenia indywidualnego lub globalnego. Do tej pory państwa nienależące do UE umieszczano w załączniku V, pod warunkiem ratyfikacji przez nie odpowiedniej umowy międzynarodowej zobowiązującej do zniesienia kary śmierci w odniesieniu do wszystkich przestępstw. W przypadku państw nienależących do Rady Europy oznacza to konieczność uprzedniej ratyfikacji Drugiego protokołu fakultatywnego do Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych bez zastrzeżeń.

Jeżeli istnieją jednak uzasadnione wątpliwości co do zdolności eksportera do spełniania warunków tego pozwolenia lub przestrzegania przepisów w zakresie kontroli wywozu, właściwy organ może zakazać temu eksporterowi korzystania z generalnego unijnego pozwolenia na wywóz.

Art. 20 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2019/125 stanowi, że pozwolenie na wywóz udzielane przez państwo członkowskie może być pozwoleniem indywidualnym (pozwolenie udzielane na wywóz na rzecz jednego użytkownika końcowego lub odbiorcy w państwie nienależącym do UE) lub globalnym (pozwolenie udzielane na wywóz na rzecz co najmniej jednego

3 W art. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) 2019/125 „wywóz" zdefiniowano jako „każde wyprowadzenie towarów z obszaru celnego Unii, w tym wyprowadzenie towarów wymagające zgłoszenia celnego oraz wyprowadzenie towarów po ich składowaniu w wolnym obszarze celnym w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013".

określonego użytkownika końcowego lub dystrybutora w co najmniej jednym określonym państwie nienależącym do UE)[4].

W art. 3, 4 i 5 rozporządzenia zakazano wywozu, przywozu i tranzytu towarów wymienionych w załączniku II. Właściwe organy mogą udzielić odstępstwa od tego zakazu, ale wyłącznie pod warunkiem wykazania, że dane towary będą użyte jedynie w celu ich publicznego wystawienia w muzeum (w państwie nienależącym do UE albo, zgodnie z art. 4, w państwie członkowskim) ze względu na ich znaczenie historyczne.

2. Pozwolenia, których udzielono i których udzielenia odmówiono

W 2019 r. łączna liczba zgłoszonych pozwoleń wyniosła 285, przy czym ich udzielenie zgłosiło 11 państw członkowskich. Pozostałe państwa członkowskie poinformowały Komisję, że nie otrzymały wniosków o udzielenie pozwolenia zgodnie z rozporządzeniem.

Ponieważ w definicjach terminów „pozwolenie indywidualne" i „pozwolenie globalne" w art. 2 rozporządzenia nie zawarto elementu ilościowego, wskazanie liczby udzielonych pozwoleń nie pozwala określić liczby ani ilości towarów objętych tymi pozwoleniami. W informacjach przekazywanych Komisji przez państwa członkowskie zazwyczaj nie dokonuje się rozróżnienia między pozwoleniami indywidualnymi a pozwoleniami globalnymi.

Rozporządzenie nakłada na właściwe organy obowiązek sprawdzenia, czy pozwolenie na wywóz zawiera wskazania, że wywożone towary mogą być użyte w celu stosowania tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania (załącznik III) lub do wykonywania kary śmierci (załącznik IV). Dlatego też art. 20 ust. 8 rozporządzenia stanowi, że właściwy organ powinien otrzymać „pełne informacje, w szczególności na temat użytkownika końcowego, państwa przeznaczenia oraz zastosowania końcowego towarów".

W 2019 r. sześć wniosków[5] o pozwolenie na wywóz zgłoszono jako odrzucone. Zgłoszone przypadki odmowy w 2019 r. dotyczyły niektórych planowanych transakcji z nabywcami w Bośni i Hercegowinie, Chinach, Indiach, Izraelu, Nigerii i Nigrze. Transakcje, w przypadku których odmówiono udzielenia pozwolenia, dotyczyły głównie towarów wymienionych w załączniku III, oznaczonych kodem 3.1[6]. Plan wywozu do Nigerii dotyczył towarów wymienionych w załączniku III

4 „Pozwolenie indywidualne" w pełni zdefiniowano w art. 2 lit. p). „Pozwolenie globalne" w pełni zdefiniowano w art. 2 lit. q).

5 Liczba odmów udzielonych w 2019 r. różni się od liczby podanej w sprawozdaniu z przeglądu (COM(2020) 343), ponieważ uwzględniono w niej dane niedostępne w chwili ukończenia sprawozdania.

6 Towary wymienione w załączniku III, oznaczone kodem 3.1: przenośna broń i sprzęt do podawania lub rozprowadzania dawki obezwładniającej lub drażniącej substancji chemicznej.

oznaczonych kodem 3.6[7]. Plan wywozu do Indii dotyczył towarów wymienionych w załączniku IV (tiopental).

W art. 3, 4 i 5 rozporządzenia zakazano odpowiednio wywozu, przywozu i tranzytu towarów wymienionych w załączniku II. Zgodnie z rozporządzeniem właściwe organy mogą udzielić odstępstwa od tego zakazu, ale wyłącznie pod warunkiem wykazania, że dane towary będą użyte jedynie w celu ich publicznego wystawienia w muzeum (w państwie nienależącym do UE albo, zgodnie z art. 4, w państwie członkowskim) ze względu na ich znaczenie historyczne. Właściwe organy zgłosiły brak udzielenia takich odstępstw w 2019 r.

Załącznik 1 do niniejszego sprawozdania zawiera informacje na temat liczby pozwoleń na wywóz udzielonych przez właściwe organy krajowe w 2019 r. wg kategorii towarów (załączniki III i IV). Towary wywożone na podstawie generalnego unijnego pozwolenia na wywóz (załącznik V do rozporządzenia (UE) 2019/125) nie zostały uwzględnione w danych dotyczących liczby udzielonych pozwoleń.

Załącznik 2 zawiera informacje na temat liczby wniosków zatwierdzonych i odrzuconych w latach 2017–2019.

Załącznik 3 zawiera informacje na temat zgłaszanych najczęściej miejsc przeznaczenia wywozu, na który udzielono pozwolenia.

Załączniki 4 i 5 zawierają przegląd towarów, na wywóz których udzielono pozwolenia, miejsca ich przeznaczenia i zgłoszonego zastosowania końcowego.

3. Użytkownicy końcowi

Informacje otrzymane przez Komisję umożliwiają dokonanie rozróżnienia między zastosowaniem końcowym do celów egzekwowania prawa, nauki i ochrony zdrowia (w szpitalach i do celów weterynaryjnych) a zastosowaniem końcowym przez przedsiębiorstwa ochroniarskie i handlowe.

W *załączniku 6* podsumowano przekazane Komisji informacje na temat zgłoszonego zastosowania końcowego wywozu, na który udzielono pozwoleń w 2019 r.

7 Towary wymienione w załączniku III, oznaczone kodem 3.6: stały lub mocowany sprzęt do rozprowadzania obezwładniających lub drażniących czynników chemicznych na dużej powierzchni.